

## Plan działania

Lokalna Strategia Rozwoju obszaru działania LGD Sandry Brdy zakłada wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć

w okresie sześciu lat - do końca 2029 roku. Przy czym znaczna większość środków finansowych wydatkowana zostanie znacznie wcześniej, aby w okresie realizacji LSR możliwe było osiągnięcie założonych wskaźników nie tylko z poziomu produktów, ale przede wszystkim też rezultatu. Szczegółowy harmonogram osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu przedstawiony zostały w załączniku nr 2 do LSR – Plan działania. Dodatkowym czynnikiem kształtującym plan działania są określone w umowie o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność są *kamienie milowe*, które determinują określony poziom kontraktacji w określonym czasie – dyscyplinują realizację LSR w zakresie wydatkowania środków. Przyjęty wraz z LSR Plan działania przygotowany został w wariancie optymistycznym tzn. realizacja wszystkich przedsięwzięć przebiega pomyślenie zarówno na poziomie LGD i Beneficjenta, jak również Samorządu Województwa. LGD zidentyfikowało jednak szereg czynników mogących mieć wpływ na potęg merytoryczny i finansowy LSR. Do zdefiniowanych zagrożeń mogących mieć wpływ na wdrażanie LSR należą m.in.:

- Brak szczegółowych wytycznych dotyczących trybu i warunków realizacji dla części z przedsięwzięć;
- Zmiany przepisów dotyczących trybów i warunków realizacji przedsięwzięć;
- Niski poziom zainteresowania realizacją przedsięwzięć w ramach LSR;
- Opóźnienia w realizacji projektów/operacji po stronie beneficjentów;
- Uciążliwe procedury związane z przygotowaniem dokumentacji związane wnioskiem o dofinansowanie;
- Trudności i ograniczenia w nawiązywaniu partnerstw projektowych;
- Trudności ograniczenia w przygotowaniu innowacyjnych koncepcji realizacji projektów/operacji.

Mając pełną świadomość, czynników ryzyka, które opracowane została przede wszystkim na bazie doświadczenia

w realizacji Strategii w poprzednich perspektywach finansowych UE, czynniki te będą na bieżąco monitorowane oraz podlegać będą ewaluacji opisanej w rozdziale X. Monitoring i ewaluacja, aby wszelkie działania zaradcze i naprawcze mogły być podejmowane z odpowiednim wyprzedzeniem, zarówno w kontekście LSR jako całości jak również *kamieni milowych* określonych w umowie ramowej. Głównym narzędziem LSR do dbałości o terminowość i jakość realizacji planu działania będzie skuteczna realizacja działań w Planie Komunikacji w zakresie określonym w dokumencie przyjętym na moment opracowania LSR jak również jego stosownej modyfikacji, czy elastyczności w odpowiedzi na zaistniałe sytuacje.

## Plan finansowy LSR

Lokalna Strategia Rozwoju realizowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Sandry Brdy to strategia wielofunduszowa, której bezpośrednim źródłem finansowania będą:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz
- Europejski Fundusz Społeczny Plus oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027.

Budżet LSR opracowany został zgodnie z dokumentacją konkursową na wybór LSR i przedstawiony w załączniku

nr 3 do LSR - *Budżet LSR*. Uszczegółowieniem budżetu jest przedstawiony w załączniku nr 4 do LSR- *Plan wykorzystania budżetu LSR* – przedstawiano planowany harmonogram kontraktacji środków w ramach LSR, z bezpośrednich źródeł finansowania.

Szczegółowe powiązanie celów LSR z źródłami finansowania przedstawione zostały w Rozdziale V. Spójność, komplementarność i synergia natomiast zintegrowanie poszczególnych przedsięwzięć w Rozdziale VI. Cele i wskaźniki.

Po za środkami dedykowanymi LGD jako bezpośrednie źródła finansowania Strategii LGD zaplanowało uzupełnienie realizowanych przedsięwzięć, o projekty na realizację, których środki zostaną pozyskane z innych zewnętrznych źródeł finansowania. Wskazane przedsięwzięcia stanowią uzupełnienie wsparcia, wykraczają poza zakres wsparcia możliwy do realizacji w ramach PS WPR oraz FEP. Zaplanowane zadania finansowane z zewnętrznych źródeł finansowania. Ze względu na fakt, że o planowane do realizacji przedsięwzięcia LGD ubiegać się będzie w trybie konkursowym zarówno w Planie działania, jak również Planie wykorzystania budżetu zaplanowane zostały na „późniejsze” lata wdrażania LSR. Wynika to z faktu, że LGD w pierwszej kolejności dbać będzie o sprawne wdrażanie przedsięwzięć z PS WPR i FEP oraz ryzyka, że otrzymanie planowanych dotacji może wiązać się z kilkukrotnym ubieganiem się o środki. W zależności od zasad jakie będą obowiązywać w w/w konkursach LGD przystąpi do nich samodzielnie bądź w partnerstwie, z podmiotem/podmiotami z obszaru, posiadającym większe doświadczenie w pozyskiwaniu środków.

Spójność przedsięwzięć, na które LGD planuje pozyskać środki z innych źródeł z założeniami programów wskazana została w Rozdziale V. Spójność, komplementarność i synergia natomiast zintegrowanie poszczególnych przedsięwzięć w Rozdziale VI. Cele i wskaźniki.

## Monitoring i ewaluacja

Lokalna Strategia Rozwoju jak każdy dokument o charakterze strategicznym wymaga sprawnego zarządzania. LSR opracowana dla obszaru działalności LGD Sandry Brdy opiera się na wszystkich podstawowych funkcjach zarządzania do których należą monitoring i ewaluacja (obok planowania, organizowania, motywowania i koordynowania). Monitoring i ewaluacja jest podstawą sukcesu realizacji każdego przedsięwzięcia, a szczególnie istotna jest przy realizacji zadania jakim jest LSR, a więc przedsięwzięcia, którego proces wdrażania określają kilkuletnie ramy czasowe, a lista zadań przewidzianych do realizacji jest bardzo szeroka i obejmuje różne aspekty rozwoju lokalnego. Podstawowym celem prowadzonych badań i analiz będzie ocena efektywności wdrażania LSR pod kątem finansowym, rzeczowym oraz społecznym. Działania prowadzone będą w taki sposób, aby na każdym etapie możliwa była ocena postępów wdrażania, funkcjonowania Stowarzyszenia oraz społecznego wymiaru realizacji LSR.

Podstawą skuteczności prowadzonych działań będzie możliwość wykrycia nieprawidłowości lub niskiej jakości, któregośkolwiek z elementów wdrażania LSR oraz możliwe było podjęcie szybkich i niezbędnych działań zmierzających do usprawnienia, poprawy lub zmiany. Efekty i wyniki podejmowanych działań związanych z monitoringiem i ewaluacją będą przedmiotem oceny i dyskusji wszystkich organów Stowarzyszenia i na podstawie ich wyników podejmowane będą decyzje o wprowadzeniu zmian lub przygotowaniu propozycji takich zmian, zgodnie z procedurami określającymi zasady aktualizacji LSR. Posługując się doświadczeniami z wdrażania LSR we wcześniejszych okresach programowania, dostępną literaturą oraz analizą danych zebranych podczas poszczególnych etapów konsultacji opracowane zostały zasady i procedury dokonywania ewaluacji i monitorowania wdrażania LSR.

### Monitoring

Monitoring, w najbardziej syntetycznym ujęciu, to sprawdzenie osiągniętych wyników w odniesieniu do określonych wcześniej oczekiwań. Obejmuje on systematyczne zbieranie informacji dotyczących użytych zasobów i uzyskanych efektów w ramach podjętej interwencji. Pozwala określić, czy realizacja interwencji postępuje tak, jak pierwotnie zakładano i wprowadzić w razie potrzeby odpowiednie korekty.<sup>1</sup>

Monitoring prowadzony będzie na bieżąco i obejmować będzie wszystkie działania realizowane przez Stowarzyszenie za jego prowadzenie odpowiedzialni będą pracownicy biura przy współpracy z Zarządem. Monitoring obejmować będzie: ilościową i jakościową weryfikację realizowanych działań, postęp finansowy, zgodność z założonymi planami oraz stopień osiągnięcia poszczególnych wskaźników. Szczegółowo zakres i przedmiot monitoringu przedstawiono w układzie tabelarycznym.

---

<sup>1</sup> PODRĘCZNIK MONITORINGU I EWALUACJI LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU

Obszar monitoringu	Plan komunikacji	Plan działania	Plan finansowy	Zarządzanie LSR
<b>Wykonawca - kto?</b>	Dyrektor biura LGD	Dyrektor biura oraz Prezes	Dyrektor biura oraz Zarząd	Zarząd LGD Rada LGD Walne zebranie LGD
<b>Przedmiot - co?</b>	Postęp realizacji Planu Komunikacji, jakość realizacji Planu Komunikacji, zgodność założonego harmonogramu w ujęciu rocznym z bieżącym postępowaniem	Analiza i ocena planowanych harmonogramów naborów wniosków oraz przebiegu ogłoszonych konkursów. Analiza i ocena kart doradczych wniosków konsultowanych przed złożeniem. Monitoring realizowanych projektów od momentu decyzji o wybraniu operacji do płatności końcowej.	Analiza danych dotyczących kontraktacji i płatności na rzecz beneficjentów, analiza stopnia realizacji operacji przez beneficjentów	Analiza danych z bieżącego monitoringu wcześniejszych obszarów. Analiza procedury naboru i oceny wniosków (poziom zainteresowania, stopień wykorzystania alokacji, ewentualne odwołania od oceny Rady)
<b>Moment realizacji - kiedy?</b>	Dane zbierane są na bieżąco, w ujęciach tabelarycznych, narastających odpowiednio do okresu i postępu realizacji zadań	Minimum raz na kwartał w zakresie harmonogramu naboru wniosków oraz postępu przygotowania i realizacji operacji przez beneficjentów oraz minimum raz na dwa tygodnie w zakresie trwających naborów wniosków	Minimum raz na kwartał aktualizacji dostępnych danych w ujęciu tabelarycznym	Bieżąca ocena wdrażania wszystkich aspektów wdrażania LSR przeprowadzana minimum raz do roku w zakresie wszystkich obszarów wdrażania przez Walne Zebranie LGD. Systematycznie po każdym naborze wniosków przez Radę LGD w zakresie analizy procedury naboru i oceny wniosków.

<b>Cel - po co?</b>	Bieżący monitoring podstawowych zadań LGD, ocena jakości i terminowości, narzędzie umożliwią dalsze planowanie	Ocena prawdopodobieństwa osiągnięcia zakładanych efektów wynikających z ogłoszonych naborów wniosków oraz zrealizowania operacji i wskaźników przez beneficjentów wybranych do dofinansowania przez LGD	Ocena postępu finansowego wdrażania LSR, ocena zgodności planu z poziomem realizacji, ocena postępu pod kątem kamieni milowych, ocena prawdopodobieństwa terminowej realizacji przedsięwzięć i celów	Ocena postępu wdrażania LSR, w zakresie każdego z obszarów.
<b>Sposób realizacji - jak?</b>	Dane z bieżącej dokumentacji projektowej, ankiety indywidualne, wywiady indywidualne z uczestnikami zadań realizowanych w ramach Planu Komunikacji	Monitoring telefoniczny, analiza danych z kart doradczych, spotkania indywidualne w biurze i u beneficjenta, ankiety indywidualne,	Dane finansowe zbierane będą na podstawie informacji przekazywanych przez Samorząd Województwa oraz beneficjentów poprzez monitoring indywidualny i sprawozdania z realizacji operacji	Zestawienie danych monitoringowych z pozostałych obszarów monitoringu oraz danych od przedstawicieli Rady i biura dotyczących naborów wniosków
<b>Efekt</b>	Stały dostęp do zbieranych danych dla pracowników biura i członków Zarządu. Prezentacja i analiza postępu realizacji minimum raz na miesiąc Prezesowi i raz na kwartał członkom Zarządu (osobiście lub drogą elektroniczną)	Bieżący dostęp do danych dotyczących postępu realizacji Planu działania dla pracowników i członków Zarządu. Prezentacja i analiza postępu realizacji członkom Zarządu co najmniej raz na kwartał (osobiście lub drogą elektroniczną)	Dane w ujęciu tabelarycznym przygotowywane raz na kwartał i prezentowane członkom Zarządu (osobiście lub drogą elektroniczną). W okresie na pół roku przed terminem realizacji kamieni milowych raz na miesiąc	Przygotowanie sprawozdania z realizacji LSR uwzględniającego wszystkie wskazane aspekty
<b>Wnioski</b>	W przypadku nieuzasadnionych odstępstw stanowią podstawę do aktualizacji Harmonogramu Planu Komunikacji oraz podjęcia działań zaradczych	W przypadku nieuzasadnionych odstępstw stanowią podstawę do intensyfikacji działań animacyjnych i doradczych lub aktualizacji Harmonogramu naboru wniosków lub podjęcia działań zaradczych	W przypadku nieuzasadnionych odstępstw stanowią podstawę do intensyfikacji działań animacyjnych i doradczych, aktualizacji Harmonogramu naboru wniosków lub aktualizacji LSR	W przypadku uzasadnionych odstępstw możliwość podjęcia decyzji o przygotowaniu planu naprawczego lub przeprowadzenia zewnętrznej ewaluacji bądź

				aktualizacji poszczególnych elementów LSR
--	--	--	--	-------------------------------------------------

## Ewaluacja

Ewaluacja to w najbardziej ogólnym znaczeniu oszacowanie jakości, wartości i znaczenia. Bardziej rozbudowane definicje odnoszą się do charakterystycznych cech ewaluacji, wskazując m.in., że jest to systematyczne badanie prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod, złożone ze zbierania danych, analizy, oceny oraz informowania o wynikach. Jego celem jest oszacowanie (w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów) jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania interwencji publicznych.<sup>2</sup>

Ewaluacja LSR jeżeli nie będzie dodatkowej potrzeby przeprowadzona zostanie dwukrotnie:

1. Ewaluacja mid-term (śródkresowa) – około jednego roku przed terminem osiągnięcia kamieni milowych w 2026 roku.
2. Ewaluacja ex-post (ewaluacja zewnętrzna) – nie wcześniej niż w 2027 roku.

Dodatkowo ewaluacja może zostać przeprowadzona na wniosek Walne Zebrania Członków lub Zarządu LGD, w sytuacji niskiej oceny wdrażania na podstawie wyników monitoringu.

Ewaluacja dotyczyć będzie:

- oceny efektywności i jakości wdrażania w obszarach, jakie wskazane zostały jako obszary monitoringu LSR;
- oceny wpływu na główne zdefiniowane problemy obszaru LSR i występujące bariery w jego rozwoju oraz potencjału obszaru w kontekście wdrażania LSR;
- oceny wsparcia realizowanego na rzecz grup w szczególnie trudnej sytuacji;
- społecznego wymiaru realizacji LSR;
- wartości dodanej podejścia Leader w kontekście lokalnym.

Efektom przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej powinien być raport końcowy, który LGD umieści na swojej stronie internetowej do publicznej wiadomości.

Wyniki ewaluacji stanowiąc będą zobowiązujące rekomendacje do wdrożenia przez Zarząd LGD oraz stanowiąc będą źródło danych do opracowania kolejnych dokumentów o charakterze strategicznym.

---

<sup>2</sup> PODRĘCZNIK MONITORINGU I EWALUACJI LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU

